

Art. 5.2.13 (vervallen)

O.M. Een bijenzwerm die zich neerzet in een vreemde reeds bevolkte korf, wordt eigendom van de eigenaar van de korf.

T.M. Dit artikel regelt, zo men wil, een bijzonder geval van vermenging. Het betreft het geval dat een bijenzwerm zich in een vreemde reeds bevolkte korf neerzet. In dat geval gaat de eigendom van de zwerm op de eigenaar van de korf over (Aldus in Zwitserland 964 en Zwitserland 725 lid 2). Zet zich de bijenzwerm neer in een vreemde lege korf. dan gaat de eigendom niet over, tenzij artikel 17 laatste lid van deze wet toepassing vindt.

Advies RvS. (bij art. 5.2.13 j° art. 5.2.17 lid 3)

Het merkwaardige van deze ontworpen twee voorschriften is, dat hetgeen vaak voorkomt in laatstgenoemde ondergeschikte bepaling is opgenomen en dat hetgeen een enkele maal gebeurt in een afzonderlijk artikel is voorop geplaatst. Van zeer deskundige zijde heeft de Raad de inlichting ontvangen, dat hetgeen artikel 5.2.13 op het oog heeft, namelijk, dat een bijenzwerm op een reeds bevolkt korf aanzwermt, zich praktisch alleen voordoet, wanneer de reeds bezette korf moederloos is ofwel in het bezit van een zeer oude koningin, die anders van nature vervangen zou worden door een jonge.

Rapport aan de Koningin. (bij art. 5.2.13 j° art. 5.2.17 lid 3)

De Raad van State acht het merkwaardig dat terzake van de eigendom van bijenzwermen het - zoals de Raad nader toelicht - zelden voorkomende geval van artikel 13 in het ontwerp voorafgaat aan het vaak voorkomende geval van artikel 17 lid 3. De reden hiervoor is, dat het geval van artikel 13 er een van eigendomsverkrijging is, welke materie in de artikelen 1-15 van deze afdeling wordt behandeld, terwijl artikel 17 lid 3 een geval vermeldt, waarin een zaak res nullius wordt, van welk onderwerp pas in artikel 16 de regeling aanvangt.

R.O. = O.M.

V.V. II. De Commissie zou de aandacht van de Minister willen verzoeken voor de beschouwingen, welke L. E. H. Rutten („De bijenzwerm in het ontwerp B.W.", N.J.B. 1956 blz. 521 e.v.) en P. Stoffels („De bijenzwerm in het ontwerp-B.W.". N.J.B. 1956 blz. 717/8) hebben gegeven omtrent de materie, in dit artikel en in artikel 5.2.17. lid 3, vervat. Dit onderwerp is zo „technisch", dat het aangewezen lijkt, hierover het oordeel van deskundigen in te winnen, gelijk Rutten (blz. 524) in overweging geeft. Een vraag is bij voorbeeld, of het woord „bijkorf" of „korf" nog wel van deze tijd is.

M.v.A. II. In overeenstemming met de wens van de Commissie heeft overleg plaats gehad met deskundigen over de inhoud van dit artikel en over artikel 5.2.17 lid 3, dat eveneens een regeling betreffende bijenzwermen bevat.

Dit overleg heeft de ondergetekende tot de overtuiging gebracht dat het in het onderhavige artikel geregelde geval zich in de praktijk niet voordoet. De bijen die een korf bevolken plegen geen bijen van een ander volk toe te laten. Derhalve is het artikel geschrapt.

G.O. Het artikel vervalt.

Art. 5.2.17.

1. De eigenaar van tamme dieren verliest daarvan de eigendom, wanneer zij, nadat zij uit zijn macht zijn gekomen, zijn verwilderd.

2. De eigenaar van andere dieren verliest daarvan de eigendom, wanneer zij de vrijheid verkrijgen en de eigenaar niet terstond beproeft ze weder te vangen of zijn pogingen daartoe staakt.

O.M. = Eindtekst, behoudens dat aan het artikel nog een derde lid was toegevoegd, dat luidde:

3. De eigendom van een bijenzwerm, die op vreemde bodem komt, wordt, behoudens het in artikel 13 bepaalde, eerst verloren, wanneer de eigenaar de zwerm niet binnen acht dagen nadat zij is uitgevlogen, als zijn eigendom heeft opgevorderd.

T.M. Dit artikel regelt in hoever de eigenaar van dieren daarvan de eigendom verliest, wanneer deze hun vrijheid verkrijgen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen tamme en andere dieren (Vgl. Zwitserland 719.).

De eigenaar van tamme dieren verliest daarvan, wanneer zij zijn weggelopen, de eigendom niet eer dan nadat zij zijn verwilderd. Natuurlijk blijven daarnaast de andere algemene wijzen, waarop men eigendom van een roerende zaak kan verliezen, bestaan, zo b.v. door derelictie (zie het vorige artikel) of door de verkrijging van het dier door een ander om baat krachtens een geldige titel (artikel 3.4.2.3 lid 3 (In het Regeringsontwerp artikel 3.4.2.3a lid 1.)).

Bij andere dieren, die de vrijheid verkrijgen, verliest de eigenaar de eigendom, wanneer hij niet terstond beproeft ze weder te vangen of zijn pogingen daartoe staakt.

Wat tamme dieren zijn, wordt door de gebruikelijke opvatting dienaangaande bepaald. Het begrip is enger dan getemde dieren; als leeuwen en slangen worden getemd, zijn zij toch niet als tamme dieren te beschouwen.

Om geschillen te voorkomen omtrent de vraag of bijen als tamme dieren moeten worden beschouwd, is in het derde lid bepaald, dat de eigendom van een bijenzwerm niet wordt verloren, wanneer zij op vreemde bodem komt, mits de eigenaar de uitgevlogen zwerm binnen acht dagen als zijn eigendom heeft opgevorderd. Dit stemt overeen met de ook thans gebruikelijke opvatting (Hildebrandt. Eigendomsrecht op bijenzwermen, Diss. Utrecht 1908, in het bijzonder p.).

Advies R.v.S. (bij art. 5.2.17 leden 1 en 2; zie voor opmerkingen t.a.v. lid 3 Advies R.v.S. bij art. 5.2.13 j° art. 5.2.17 lid 3, hierboven).

De in deze leden vervatte bepalingen geven aanleiding tot vragen, welke in de praktijk moeilijkheden kunnen opleveren. In de eerste plaats schijnt het twijfelachtig, of het de bedoeling kan zijn de eigenaar van een weggelopen kat eigenaar van dat dier te doen blijven, totdat is vastgesteld - hoe en door wie? - dat het dier verwilderd is. De aansprakelijkheid van hetgeen het dier eventueel aan kwaad en schade aanricht zou daarmee tot de verwildering bij die eigenaar blijven. Daargelaten dat het enige moeilijkheid geeft, uit te maken of een hoorndolle stier een ziek tam dier is of „een ander dier”, dan wel tot welke categorie een getemde olifant behoort, is het minstens zonderling, dat de eigenaar van een, zeg jonge tijger, die op avontuur is uitgegaan, zich van zijn verantwoordelijkheid als eigenaar kan bevrijden door van een „terstond beproeven het dier weder te vangen” af te zien of zijn pogingen daartoe te staken.

Rapport aan de Koningin. (bij art. 5.2.17 leden 1 en 2; zie voor opmerkingen t.a.v. lid 3 Rapport aan de Koningin bij art. 5.2.13 j° 5.2.17 lid 3, hierboven).

De Raad van State stelt de vraag of het de bedoeling is dat de eigenaar van een weggelopen kat eigenaar van dat dier blijft, totdat is vastgesteld - hoe en door wie? - dat het dier verwilderd is, en of tot de verwildering die eigenaar aansprakelijk moet blijven voor de door het dier aangerichte schade.

De ondergetekende moge hierover het volgende opmerken. Het is niet redelijk de eigenaar van een weggelopen tam dier de eigendom daarvan te doen verliezen voordat het dier is verwilderd. Immers, zolang dat niet is geschied, behoort een derde niet het dier zich als *res nullius* te kunnen toeëigenen; hij behoort het dan, indien hij niet weet wie de eigenaar is, als gevonden zaak aan te merken en er, zo mogelijk, mee te handelen overeenkomstig de artikelen 5.2.3 v. Nadat het dier is verwilderd, is dit anders, omdat vanaf dat moment een derde niet meer redelijkerwijze hoeft aan te nemen dat het dier een weggelopen tam dier is, en het niet aangaat van deze derde te verlangen dat hij onderzoekt of het dier een weggelopen tam dier is, dat een eigenaar heeft gehad, of dat het in verwilderde staat is geboren. De vaststelling, dat het dier wild, althans verwilderd, is en dus - in beide gevallen - *res nullius* is, geschiedt derhalve door degene die zich het dier wenst toe te eigenen, waarbij in een eventueel proces uiteraard later door de rechter kan worden uitgemaakt of de vaststelling juist was.

De beantwoording van de vraag van de Raad van State, of uit dit artikel niet voortvloeit dat de eigenaar steeds aansprakelijk blijft voor de door het dier aangerichte schade, zolang het niet is verwilderd, hangt af van de vraag, hoe de bepaling in het nieuwe wetboek, die voor artikel 1404 B.W. in de plaats komt, zal komen te luiden. Bij de voorbereiding van het thans nog niet aan de orde zijnde zesde boek zal de door de Raad gestelde vraag ongetwijfeld de aandacht verdienen.

De Raad vraagt voorts, of een hoorndolle stier een tam dan wel een niet-tam dier is, en tot welke categorie een getemde olifant behoort. Uit de toelichting blijkt dat, overeenkomstig de gebruikelijke opvatting, een getemde olifant, leeuw of slang, niet een „tam dier” is. Daarentegen moet een hoorndolle stier ongetwijfeld als een - ziek - tam dier worden beschouwd.

Tenslotte acht de Raad het zonderling dat de eigenaar van een weggelopen tijger zich van zijn verantwoordelijkheid als eigenaar kan bevrijden door ervan af te zien het dier terstond weer te vragen of zijn pogingen daartoe te staken. Artikel 17 lid 2 bepaalt echter slechts dat hij daardoor de eigendom van de tijger verliest, en laat zich over de aansprakelijkheid niet uit. Daargelaten of volgens artikel 1404 B.W., zoals dat in het nieuwe wetboek zal komen te luiden, zijn aansprakelijkheid volgens dat artikel vervalt, zal hij in ieder geval aansprakelijk zijn volgens artikel 1401 B.W., indien hij niet ernstige pogingen in het werk stelt om de tijger onschadelijk te maken.

R.O. = O.M., behoudens dat in lid 3 in de zinsnede „nadat zij is uitgevlogen,” het woord „zij” is vervangen door „deze”.

M.v.T. In het derde lid is, aangezien „zwerm” mannelijk is, het woord „zij” vervangen door „deze”.

V.V. II. Voor het derde lid zij verwezen naar dit verslag ad artikel 5.2.13.

M.v.A. II. Tijdens het hierboven bij artikel 5.2.13 vermelde overleg is gebleken dat de regeling van lid 3 voor de praktijk niet goed bruikbaar is. De bepaling gaat er van uit dat de identiteit van een bijenzwerm in de meeste gevallen vastgesteld kan worden. In feite blijkt dat

het slechts in uitzonderingsgevallen mogelijk is aan te tonen dat een op een bepaalde plaats aangetroffen zwerm dezelfde is als de zwerm die eerder is uitgevlogen, tenzij men de zwerm na het uitvliegen gevolgd is. Bovendien is het tijdstip van uitzwermen niet altijd nauwkeurig bekend.

Het overleg heeft de ondergetekende tot de conclusie gevoerd dat voor een bijenzwerm dezelfde regeling behoort te gelden als in het tweede lid voor andere dan tamme dieren is voorzien. Op grond daarvan heeft hij het derde lid in het gewijzigd ontwerp geschrapt. Naar zijn mening staat voldoende vast dat bijen niet zijn tamme dieren als waarover het eerste lid handelt, zodat nu het tweede lid ook op bijenzwermen toepasselijk wordt.

G.O. = Eindtekst.

Eindverslag I.

Vraag

Hoe kan men weten of een dier nog tam, dan wel al verwilderd is in de zin van artikel 5.2.17?

Antwoord

Een dier is verwilderd in de zin van artikel 5.2.17 als het weer in zijn natuurlijk leefmilieu is opgenomen en niet meer naar de eigenaar terugkeert. Men denke aan zangvogels, duiven, tamme kraaien, konijnen, katten en muizen.